

La premsa de l'oli

(ALDC, V, 998. La premsa de l'oli)

L'enunciat es refereix a un aparell que, entre dues de les seves parts, prem les olives per a fer-ne destil·lar l'oli. *Premsa* (s. XVI) és un postverbal de *premsar* (s. XV), del llat. PRESSARE, intensiu format sobre el part. PRESSUM, de PREMERE 'prémer; exercir una pressió sobre', com el fr. *presse* és un postverbal de *presser*. La nasal pot ser deguda a una interferència de PREMERE; més difícil és que hi hagi hagut una homonimització formal amb PRENSARE 'esforçar-se per prendre'.

La var. *premsa*, pròpia de gran part del cat. occ., és resultat d'una assimilació *-ms-* > *-ns-*, però en algunes poblacions podria obeir a una interferència amb el cast. *premsa*.

La premsa que exerceix la pressió mitjançant una gran biga

rep els noms de *premsa de biga* 82, 137 (o, simplement, *biga* 74, 81, d'origen incert), *premsa de barra* 152, mot preromà, *premsa/premsa de romana* 101, 134 (< LIBRA ROMANA 'balança de Roma'), *premsa de lliura* 49, 66, 69 (*lliura* 'contrapès de la biga' < LIBRA 'lliura de pes; balança'), *premsa de pal* 59 (< PALU), *premsa forta* 177, *premsa desoliadora* 177, der. de *desoliar* 'treure oli'; també els de *jässena* 84 (< àr. d'Al-Àndalus JÀSR 'pont; biga') i *giny* 129, 148, 152 (*moli de giny* 147), der. de GĒNIUS 'màquina' (s. XIII) (< 'facultat de crear; talent' < 'divinitat tutelar de cada individu' < 'divinitat present en la naixença d'algú'). *Premsa* i *premsa de biga* són mots normatius des del DG₁, 1932.

